
Un breu repàs de les plantes medicinals del Montseny

Joan Sales Llavità

Farmacèutic

Introducció

La finalitat de l'estudi que es presenta és fer conèixer la riquesa que, en plantes medicinals, trobem al massís del Montseny.

És molt significatiu que, després de contrastar una per una totes les espècies del *Catàleg de flora vascular del Montseny* (Bolòs, Nuet i Panareda, 1986) amb diversos tractats de fitoteràpia (Font Quer, 1979; Peris, Stübing i Vanaclotxa, 1995; Arceche, Güenechea, Uriarte i Vanaclotxa, 1994; Launert, 1982; William i Thomson, 1980), s'han pogut catalogar 482 espècies amb alguna utilitat terapèutica. Aquesta validesa per guarir, alleugerir o prevenir afeccions corporals és, en molts casos, de poc relleu, bé perquè es consideri dins la nostra societat una planta d'ús freqüent, bé per la seva escassa potència. Malgrat aquesta majoritària innocuïtat, no hem de perdre de vista els nivells de toxicitat presents en certes espècies. És per aquesta raó que cal interpretar amb molta precaució les dades que s'exposen més endavant.

Per intentar fer un breu repàs de les plantes medicinals del Montseny, s'ha reduït el nombre de espècies a 181, i el criteri de selecció és la seva solvència rigorosa basada en la plena identificació dels principis actius i la seva correlació amb una acció farmacològica contrastada, com també l'ús facultatiu i sanitari que se'n fa actualment.

Criteri de classificació

En el resum que s'ofereix a continuació, les plantes es classifiquen seguint les normes de les escoles de fitoteràpia europees i mediterrànies, que no són sinó anar esmentant les plantes seguint l'ordre rigorós de la Botànica Sistemàtica Clàssica.

Relació de plantes medicinals

De cada planta medicinal se'n dóna el nom científic, el nom popular més utilitzat i l'acció farmacològica coneguda. I també es marca amb un asterisc si l'acció la fa exclusivament per ús extern. En algun cas, si la planta presenta diverses activitats segons la part escollida, aquesta especificitat figura marcada per un subíndex que relaciona l'acció farmacològica amb l'estructura morfològica corresponent de la planta (fulla, arrel, llavor, etc.) o subproducte (oli, resina, essència, etc.).

El massís del Montseny, a més d'una rica flora vascular, presenta una variada i nombrosa llista de plantes medicinals. La integració de les antigues plantes remeieres en les noves generacions d'espècies vàlides en la fitoteràpia moderna ens proporciona unes dades molt concretes:

– *Al Montseny es poden trobar fins a 422 plantes medicinals, agrupades en 88 famílies.*

– *Del conjunt de les 422 espècies, se n'han seleccionat 181 per aprofundir-ne una mica la utilitat fitoterapèutica.*

PTERIDÒFITS

Equisetàcies

- *Equisetum arvense*, cua de cavall petita (tija estèril)
Remineralitzant, antireumàtica, antianèmica, immunitzant, diürètica, hemostàtica,* cicatritzant.
- *Equisetum telmateia*, cua de cavall grossa (tija estèril)
Remineralitzant, diürètica, hemostàtica.*

Polipodiàcies

- *Adiantum capillis-veneris*, falzia comuna (parts aèries)
Bèquica, expectorant, emol·lient,* antinflamàtoria.*
- *Ceterach officinarum*, dauradella (parts aèries)
Diürètica, hepatoestimulant, tònica general, pectoral.
- *Dryopteris filix-mas*, falguera mascle (rizoma, base de la fronda, gemma apical)
Tenicida, parasitocida intestinal.
- *Phyllitis scolopendrium*, llengua de cérvol (parts aèries)
Hipotensora, vulnerària.*
- *Polypodium vulgare*, polipodi (rizoma)
Colagog, laxant, expectorant, vermífug, edulcorant.

ESPERMATÒFITS

GIMNOSPERMES

Pinàcies

- *Abies alba*, avet (gemma, fulla, escorça, resina*)
Balsàmic, expectorant, antisèptic respiratori, desinfectant urinari, rubefaent,* antisèptic.*
- *Picea abies*, pícea (gemma, escorça, resina*)
Antibiòtica, balsàmica, expectorant, antireumàtica,* sedant.*
- *Pinus pinaster*, pinastre (gemma, escorça, fulla, resina*)
Antihemorràgic, acció vitamínica P, expectorant, antisèptic respiratori, desinfectant urinari, rubefaent.*
- *Pinus sylvestris*, pi roig (gemma, fulla, branca jove, brea*)
Expectorant, diüreticouricosúric, antisèptic,* rubefaent.

Cupressàcies

- *Juniperus communis*, ginebre (fulla, gàbul, escorça, essència*)
Diürètic, antilitiàsic, aperitiu, tònic, antimicòtic,* antireumàtic,* rubefaent.*
- *Juniperus oxycedrus*, càdec (oli de càdec*)
Antisarnós, pediculicida, antipsoriàsic, antieczematós.

ANGIOSPERMES

Dicotiledònies

Lauràcies

- *Laurus nobilis*, llorer (fulla, fruit, essència*)
Carminatiu, balsàmic, espasmolític, digestiu, antianorèctic, pediculicida,* rubefaent,* antisèptic.*

Ranunculàcies

- *Anemone hepatica*, viola de llop (fulla)
Diürètica, antiinflamàtoria intestinal, vulnerària.*
- *Clematis vitalba*, vidalba (fulla)
Rubefaent,* analgèsica.*

Rosàcies

- *Agrimonia eupatoria*, agrimoni (fulla, summitat florida)
Astringent, antidiarreic, antiinflamatori, colerètic, vulnerari,* astringent.*
- *Crataegus monogyna*, espinalb (summitat florida)
Cardiotònic, diürètic, sedant, antiespasmòdic.
- *Fragaria vesca*, maduixera (rizoma, arrel, fulla*)
Astringent, antidiarreica, acció vitamínica P, hemostàtica.*

- *Geum urbanum*, herba de sant Benet (arrel, rizoma)
Astringent, antidiarreica, aperitiva, tònica general, sudorífera, antipirètica, vulnerària.*
- *Potentilla erecta*, tormentilla (arrel, rizoma)
Astringent, antidiarreica, hemostàtica,* antiinflamatòria,* cicatritzant.*
- *Potentilla reptans*, gram negre (arrel, rizoma, fulla)
Astringent, antidiarreic, digestiu, antiinflamatori,* hemostàtic,* cicatritzant.*
- *Prunus avium*, cirerer (peduncle del fruit)
Diürètic, febrífug, analgèsic, antireumàtic, laxant, acció vitamínica P.
- *Prunus spinosa*, espí negre (fruit, fulla, flor, escorça)
Astringent, antidiarreic, estimulant del sistema nerviós, laxant, diürètic, hipoglucemiant, espasmolític antipirètic, antiinflamatori.
- *Rosa canina*, roser bord (gavarrera, flor, fulla*)
Astringent, antidiarreic, diürètic, acció vitamínica P, laxant, tònic general, cicatritzant.*
- *Rosa rubiginosa*, rosa mosqueta (llavor, oli*)
Emol·lient,* cicatritzant,* despigmentant.*
- *Rubus idaeus*, gerdera (fulla₁, fruit)
Diürètica₁, astringent₁, vitamínica, aromatitzant.
- *Rubus ulmifolius*, esbarzer (flor, fruit, fulla*)
Astringent, antidiarreic, hipoglucemiant, diürètic, antireumàtic, cicatritzant.*
- *Sorbus aucuparia*, moixera de guilla (baies)
Astringent, antidiarreica, laxant, colagoga.

Fabàcies

- *Anthyllis vulneraria*, vulnerària (parts aèries)
Depurativa, antiemètica, astringent, vulnerària.*
- *Galega officinalis*, galega (summitat florida, llavor)
Hipoglucemiant, diürètica, galactògena, diaforètica.
- *Lotus corniculatus*, corona de rei (flor)
Sedant per al sistema nerviós, espasmolítica, antiinflamatòria.*
- *Medicago sativa*, alfals (parts aèries)
Hemostàtic, antianèmic, hipocolesterolemiant, vitamínic, remineralitzant.
- *Ononis spinosa*, gavó espinós (arrel, summitat florida*)
Diürètic, salurètic, sudorífer, colagog, astringent.*
- *Sarothamnus scoparius*, ginestell (flor, branca jove, extracte fluid*)
Diürètic, vasoconstrictor, hipertensor, cardiotònic, antiarítmic, oxitòdic, hemostàtic.*

Litràcies

- *Lythrum salicaria*, salicària (summitat florida)
Astringent, antidiarreica, antisèptica, hemostàtica, astringent,* antisèptica,* cicatritzant.*

Onagràcies

- *Epilobium angustifolium*, cameneri (arrel, parts aèries)
Antiinflamatori de pròstata, antidiarreic, astringent,* cicatritzant,* antimicòtic.*
- *Oenothera biennis*, enotera groga (llavors, oli*)
Regulador cardiovascular, regulador hormonal femení, antiartrític, regenerador cutani,* antieczematós.*

Papaveràcies

- *Chelidonium majus*, herba d'orenetes (planta sencera, làtex*)
Espasmolítica, sedant, antitussígena, antiviral, citotòxica.*
- *Fumaria officinalis*, fumària (planta florida)
Antihistamínica, antiasmàtica, antiinflamatòria, espasmolítica, digestiva, colerètica, colagoga, laxant, diürètica, depurativa, reguladora cardiovascular.
- *Papaver rhoeas*, rosella (pètals)
Bèquica, espasmolítica, sedant, antisèptica ocular.*

Brassicàcies

- *Capsella bursa-pastoris*, sarronets de pastor (parts aèries)
Vasoconstrictors, hipertensors, diürètics, hemostàtics,* cicatritzants.*
- *Lepidium campestre*, mostassa silvestre (fulla, llavor*)
Aperitiva, tònica digestiva, diürètica, rubefaent.*
- *Sisymbrium officinale*, erisimó (planta sencera)
Balsàmic, expectorant, espasmolític, diürètic.

Droseràcies

- *Drosera rotundifolia*, herba de la gota (planta sencera)
Antiespasmòdica, bèquica, antibacteriana, antiescleròtica, rubefaent.*

Violàcies

- *Viola odorata*, viola boscana (flor, arrel)
Antitussígena, antiinflamatòria, antipirètica, analgèsica, expectorant, emètica, hipotensora.
– *Viola tricolor*, pensament de camp (planta florida)
Depuratiu cutani, diürètic, antiinflamatori, laxant, antigotós, antipruriginós.

Hipericàcies

- *Hypericum perforatum*, herba foradada (summitat florida, oli*)
Sedant, antidepressiva, antiespasmòdica, acció vitamínica P, antisèptica,* cicatritzant, vulnerària.

Malvàcies

- *Malva sylvestris*, malva major (flor, fulla,* suc*)
Laxant, balsàmica, diürètica, hipoglucemiant, antiinflamatòria,* antisèptica bucofaríngia, vulnerària.

Tiliàcies

- *Tilia platyphyllos*, tell de fulla gran (inflorescència, escorça sense súber)
Sedant, espasmolític, diürètic, diaforètic, eupèptic, colerètic, antimigranyós, regulador cardiovascular.

Geraniàcies

- *Geranium robertianum*, herba de sant Robert (planta sencera)
Astringent, tònica general, diürètica, hipoglucemiant, astringent,* hemostàtica,* analgèsica.*

Linàcies

- *Linum catharticum*, llinet purgant (planta sencera)
Purgant, emètic.
– *Linum usitatissimum*, llinet (llavors)
Laxant, hipelipemiant, antisèptic,* acció vitamínica F.*

Rutàcies

- *Ruta montana*, ruda (summitat florida)
Emenagoga, reforçant capil·lar, antihemoptísica, antihematúrica, antireumàtica.*

Poligalàcies

- *Polygala rupestris*, polígala rupestre (rizoma, arrel)
Diürètica, expectorant, antiinflamatòria.

Ramnàcies

- *Paliurus spina-christi*, espinavessa (fruits, llavors)
Diürètica, hipocolesterolemiant, hipotensora.
– *Ziziphus jujuba*, ginjoler (fruit₁, escorça₂, fulla₃)
Astringent_{2,3}, antidiarreic₂, hipoglucemiant₃, vitamínic₁, demulcent₁.

Vitàcies

- *Vitis vinifera*, vinya (fulla₁, fruit₂, llavor₃)
Venotònica₁, vasoprotectora₁, astringent₁, diürètica₁, hipolipemiant₃, demulcent ocular₁, antihemorroidal₁, vitamínica₂.

Cornàcies

- *Cornus sanguinea*, sanguinyol (fruit, escorça)
Febrífug.

Araliàcies

- *Hedera helix*, heura (fulla, tija)
Vasoconstrictora, espasmolítica, expectorant, antigotosa, analgèsica,* lipolítica,* cicatritzant.*

Apiàcies

- *Carum carvi*, comí de prat (fruit)
Aperitiu, eupèptic, carminatiu, antiespasmòdic.
– *Conium maculatum*, cicuta (fruit, planta fresca sencera,* oli*)
Antiespasmòdica,* analgèsica,* tòxica.

- *Daucus carota*, pastanaga borda (arrel, fruit)
Aperitiva, carminativa, diürètica, galactògena, remineralitzant, astringent, antidiarreica, vitamínica, oftàlmica, hipoglucemiant, antigotosa, demulcent,* cicatritzant.*
- *Eryngium campestre*, espinacal (arrel)
Diürètic, diaforètic, aperitiu, astringent, expectorant.
- *Foeniculum vulgare*, fonoll (fruit, arrel, fulla,* planta sencera*)
Carminatiu, eupèptic, espasmolític, galactogen, expectorant, emenagog, aromatitzant, antiinflamatori,* reepitalitzant,* antisèptic ocular i bucal,* regulador auditiu.*
- *Petroselinum sativum*, julivert (planta sencera)
Diürètic, aperitiu, digestiu, espasmolític, emenagog, vasoprotector, vasodilatador, remineralitzant, antianèmic, pigmentador.*
- *Sanicula europaea*, sanícula (planta sencera)
Astringent, anticatarral, vulnerària.*

Betulàcies

- *Alnus glutinosa*, vern (fulla, escorça)
Astringent, colerètic, antireumàtic,* antiinflamatori bucal,* cicatritzant.*
- *Betula alba*, bedoll (fulla, escorça, gemma, saba)
Astringent, colerètic, diürètic, antireumàtic, febrífug, hipoazotèmic, cicatritzant,* antialopèic,* antipsoriàsic,* antieczematós.*
- *Corylus avellana*, avellaner (fulla, escorça, fruit)
Acció vitamínica P, astringent, venotònic, vasoprotector, antiedematós, antipirètic, cicatritzant.*

Fagàcies

- *Castanea sativa*, castanyer (fulla, escorça)
Astringent, antidiarreic, expectorant, bèquic, febrífug, antireumàtic, astringent bucal.*
- *Fagus sylvatica*, faig (fulla, escorça)
Anticatarral, antigripal, antitussigen, expectorant, analgèsic, antipirètic, astringent, antisèptic bucal, hipocolesterolemiant.
- *Quercus* sp., roures i alzines (fulla, escorça, brots joves)
Astringents, antidiarreics, antiinflamatoris,* hemostàtics,* cicatritzants.*

Juglandàcies

- *Juglans regia*, noguera (fulla, fruit)
Aperitiva, digestiva, depurativa, hipoglucemiant, astringent, antigotosa, antireumàtica, antisèptica,* cicatritzant,* demulcent.*

Salicàcies

- *Populus nigra*, pollancre (gemma, escorça)
Diüreticouricosúric, antisèptic urinari, balsàmic, expectorant, antireumàtic, antigotós, analgèsic,* vulnerari,* antigotós.*
- *Salix alba*, salze blanc (escorça, flor masculina, fulla)
Antitèrmic, analgèsic, antiinflamatori, antireumàtic, antiagregant plaquetari, sedant, espasmolític, astringent.

Ulmàcies

- *Ulmus minor*, om (escorça)
Astringent, antidiarreic, antiinflamatori, demulcent.*

Moràcies

- *Ficus carica*, figuera (siconi)
Energètica, laxant, balsàmic, digestiva, antiinflamatòria,* antihipocròmic,* gingival.

Cannabàcies

- *Humulus lupulus*, llúpol (estròbil)
Aperitiu, antisèptic, espasmolític, sedant, hipnòtic, diürètic, antireumàtic.

Urticàcies

- *Parietaria officinalis*, parietària (part aèria)
Diürètica, colagoga, antireumàtica, vulnerària,* demulcent.*
- *Urtica dioica*, ortiga gran (fulla₁, arrel₂, planta fresca₃)
Astringent_{1,2}, antidiarreica₁, reconstituent₁, remineralitzant₁, diüreticouricosúrica₁, colagoga₁, hemostàtica₁, anti-diabètica₁, antireumàtica*₁, antiprostàtica₁, antisèptica vaginal*₃, antisèptica bucofaríngia*₃, antialopèica*₃, hemostàtica*₃.

- *Urtica urens*, ortiga petita (fulla, arrel, planta fresca)
Propietats idèntiques a les de l'espècie anterior.
- Euforbiàcies**
- *Mercurialis annua*, melcoratge (part aèria)
Laxant dràstic, diürètic.
- Buxàcies**
- *Buxus sempervirens*, boix (escorça d'arrel, fulla)
Laxopurgant, sudorífer, colagog, cardiotònic, antisèptic.
- Poligonàcies**
- *Polygonum aviculare*, passacamins (planta sencera)
Antilitiàsic, diürètic, remineralitzant, astringent,* hemostàtic.*
- *Polygonum bistorta*, bistorta (rizoma)
Astringent, tònica general, antianèmic, antiinflamatòria,* hemostàtica.*
- *Rumex crispus*, paradella (fulla, arrel)
Antianèmica, vitamínica, remineralitzant, mucolítica, immunitzant, protectora capil·lar, aperitiva, depurativa, diürètica, laxant, demulcent.*
- Cactàcies**
- *Opuntia ficus-indica*, figuera de moro (pala₁, flor₂, fruit₃)
Astringent₁, anticatarral₁, diürètica₂, antisèptica urinària₁, espasmolítica₂, vitamínica₃, demulcent₁,* antisèptica, ocular₁,* antireumàtica₁,*.
- Portulàcies**
- *Portulaca oleracea*, verdolaga (part aèria)
Laxant, diürètica, hipoglucemiant, antihelmíntica, anafrodisíaca, demulcent.*
- Cariofil·làcies**
- *Herniaria glabra*, trencapedra (planta sencera)
Diürètica, antilitiàsica, antiespasmòdica, antireumàtica, demulcent.*
- *Paronychia argentea*, sanguinària (summitat florida)
Diürètica, hipotensora, venotònica, antireumàtica, anticatarral, depurativa, vulnerària.*
- *Silene saxifraga*, salsufraji (planta sencera)
Diürètica, antilitiàsica.
- *Spergularia rubra*, herba vermella (part aèria)
Diüreticouricosúrica, antigotosa, antireumàtica, hipotensora.
- Quenopodiàcies**
- *Chenopodium ambrosioides*, te bord (summitat florida)
Antihelmíntic.
- Ericàcies**
- *Arctostaphylos uva-ursi*, boixerola (fulla)
Astringent, diürètica, antimicrobiana urinària, cicatritzant.*
- *Calluna vulgaris*, bruguerola (summitat florida)
Astringent, desinfectant urinària.
- *Vaccinium myrtillus*, nabiu (fulla₁, fruit₂)
Astringent_{1,2}, antisèptic_{1,2}, regenerador de la retina₂, acció vitamínica P₂, antiinflamatori₂, antihemorràgic₂, hipoglucemiant₁, demulcent₁,* antifúngic₁,*.
- Primulàcies**
- *Anagallis arvensis*, morró vermell (planta florida)
Antifúngic,* antiviral,* sedant,* vulnerari.*
- Oleàcies**
- *Fraxinus angustifolia*, freixe de fulla petita (fulla₁, escorça₂)
Diürètic₁, antireumàtic₁, analgèsic₁, antiinflamatori₁, venotònic₁, vasoprotector₁, laxant₁, antihelmíntic₂, antigotós₁, febrífug₂, vulnerari*₂.
- *Fraxinus excelsior*, freixe de fulla gran (fulla, escorça)
Propietats similars a les de l'espècie anterior.
- *Olea europaea*, olivera (fulla₁, oli del fruit₂)
Antihipertensiva₁, diürètica₁, hipoglucemiant₁, antiarítmica₁, vasodilatadora₁, colagoga₂, laxant₂, antioxidant₂, emol·lient*₂.

Gencianàcies

- *Centaureum erythraea*, herba de santa Margarida (summitat florida)
Aperitiva, eupèptica, digestiva, estimulant hepàtica i pancreàtica, diürètica, hipoglucemiant, antipirètica, antitussígena, immunitzant, antiinflamatòria,* vulnerària.*
- *Gentiana lutea*, genciana groga (arrel)
Aperitiva, digestiva, coleràtica, immunitzant, antireumàtica, antigotosa, hemostàtica,* cicatritzant,*

Apocinàcies

- *Vinca minor*, vinca petita (fulla)
Espasmolítica, hipotensora, vasodilatadora cerebral i coronària, acció vitamínica P, analgèsica.

Convolvulàcies

- *Convolvulus arvensis*, corretjola (planta sencera)
Laxopurgant, hipotensora, vasodilatadora coronària, colagoga.

Boraginàcies

- *Anchusa azurea*, buglossa (fulla, flor)
Antitussígena, diürètica, sudorífera, demulcent, antiinflamatòria
- *Borago officinalis*, borrajta (fulla,* flor,* oli de la llavor)
Diürètica, balsàmica, sudorífera, antiinflamatòria, hipocolesterolemiant, antidismenorreica, reguladora del metabolisme, anticlimatèrica, antioxidant, regeneradora cutània, demulcent.*
- *Lythospermum officinale*, mill de sol (planta sencera)
Anticonceptiu, antigonadotròfic, antitiroideohipofisari, diürètic, antilitiàsic, antireumàtic, antigotós, supurant per a cossos estranys oculars.
- *Symphytum officinale*, símfít (arrel)
Cicatritzant,* epitelitzant,* antiinflamatori,* astringent,* demulcent.

Lamiàcies

- *Ajuga iva*, iva peluda (summitat aèria)
Astringent, antidiarreica, aperitiva, antisèptica,* cicatritzant.*
- *Glechoma hederacea*, heura de terra (summitat florida)
Mucolítica, expectorant, astringent, sedant, desinfectant urinària, antisèptica,* vulnerària.*
- *Hyssopus officinalis*, hisop (summitat florida)
Aperitiu, digestiu, carminatiu, bèquic, expectorant, hipotensor, vulnerari.*
- *Lamium flexuosum*, ortiga morta (summitat florida)
Hemostàtica, astringent, antisèptica, antireumàtica, antibronquítica, demulcent,* antisèptica,* vulnerària.*
- *Lavandula latifolia*, espígol mascle (summitat florida)
Estimulant general, antiespasmòdica, antisèptica,* vulnerària.*
- *Lavandula stoechas*, tomanyí (summitat florida)
Tònic, eupèptic, espasmolític, bactericida, vulnerari,* cicatritzant,* antisèptic.*
- *Lycopus europaeus*, malrubí d'aigua (parts aèries)
Antigonadotròfic, hipoglucemiant, antitiroide, astringent, antihemorràgic, febrífug, vulnerari,* antisèptic vaginal.*
- *Marrubium vulgare*, malrubí (fulla, summitat florida)
Aperitiu, digestiu, balsàmic, expectorant, coleràtic, diürètic, depuratiu, antiarítmic.
- *Melissa officinalis*, tarongina (fulla, summitat florida)
Aperitiva, digestiva, carminativa, espasmolítica, sedant, antisèptica, antivírica, coleràtica, balsàmica, antihipertensiva, antimigranyosa, vulnerària.*
- *Menta pulegium*, poliol d'aigua (planta sencera)
Aperitiu, digestiu, espasmolític, carminatiu, colagog, antimigranyós, vulnerari.*
- *Origanum vulgare*, orega (summitat florida)
Tònic general, digestiu, espasmolíticovagotònic, carminatiu, expectorant, antisèptic respiratori, analgèsic,* cicatritzant,* desinfectant,* antifúngic.*
- *Rosmarinus officinalis*, romaní (summitat florida)
Diürètic, coleràtic, colagog, espasmolític, tònic general, estimulant del sistema nerviós, carminatiu, antisèptic, emenagog, hipocolesterolemiant, cicatritzant,* analgèsic,* antialopèdic, demulcent.*
- *Salvia officinalis*, sàlvia (fulla, summitat florida)
Emenagoga, antisèptica, estrogènica, eupèptica, antisudoral, coleràtica, espasmolítica, anticolinèrgica, aperitiva, digestiva, tònica general, hipoglucemiant, astringent,* cicatritzant,* antitumoral,* antireumàtica.
- *Satureja montana*, sajolida (fulla, summitat florida)
Tònica, aperitiva, digestiva, carminativa, espasmolítica, balsàmica, antisèptica, astringent, antidiarreica, antihelmíntica, cicatritzant.*
- *Stachys officinalis*, betònica (fulla, summitat florida)
Hipotensora, antipirètica, emenagoga, espasmolítica, sedant, hipnòtica, antimigranyosa, vulnerària.*

- *Thymus vulgaris*, farigola (summitat florida)
Tònica, aperitiva, eupèptica, coleràtica, espasmolítica, expectorant, antihelmíntica, antifúngica, diürètica, antisèptica urinària, antialopètica,* vulnerària.*

Verbenàcies

- *Verbena officinalis*, berbena (planta florida)
parasimpaticomimètica, sedant, espasmolítica, augmentadora de secrecions digestives, diürètica, cardiosedant, antimigranyosa, analgèsica,* antireumàtica,* astringent,* antiinflamatòria,* emol·lient.*
- *Vitex agnus-castus*, aloc (fruit, summitat florida)
Antièstrogen, galactogen, antiamenorreic, sedant premenstrual, controlador de distonies neurovegetatives (taquicàrdia, espasmes, insomni), hipoprolactinemiant, vulnerari.*

Solanàcies

- *Datura stramonium*, estramoni (fulla)
Parasimpaticolític (antiespasmòdic, antiasmàtic, cardioaccelerador, hipertensor, disminuïdor secrecions), sedant, antiparkinsonià.
- *Hyoscyamus niger*, jusquià negre (fulla, llavor)
Anticolinèrgic o parasimpaticolític, amb propietats semblants a les de l'espècie anterior.
- *Solanum dulcamara*, dulcamara (tija)
Diüreticouricosúrica, laxant, depurativa, antiartrítica, antidiabètica.

Escrofulariàcies

- *Scrophularia nodosa*, escrofulària (rizoma, fulla, summitat florida)
Purgant, antiinflamatòria, hipoglucemiant, estimulant hepàtica, diürètica, antihemorroidal,* vulnerària.*
- *Verbascum thapsus*, trepó cua de guilla (flor, fulla, arrel)
Balsàmic, expectorant, antitussigen, antiinflamatori, diürètic, antial·lèrgic, emol·lient,* vulnerari,* antihemorroidal,* antisèptic ocular.
- *Veronica officinalis*, verònica (planta sencera)
Aperitiva, tònica, digestiva, balsàmica, antiasmàtica, astringent,* vulnerària,* antireumàtica.*

Acantàcies

- *Acanthus mollis*, acant (fulla)
Astringent, antidiarreic, coleràtic, expectorant, astringent,* demulcent,* vulnerari.*

Globulariàcies

- *Globularia alypum*, foixarda (fulla)
Purgant, estimulant del Sistema Nerviós Central, antiedematosa, antiinflamatòria, hipotensora, antitumoral, cicatritzant.*

Plantaginàcies

- *Plantago lanceolata*, plantatge de fulla estreta (fulla, planta sencera)
Antitussigen, balsàmic, antiinflamatori, astringent,* antibacterià, demulcent,* cicatritzant,* antipruriginós.*
- *Plantago major*, plantatge de fulla ampla (fulla, planta sencera)
Propietats idèntiques a les de l'espècie anterior.
- *Plantago media*, plantatge de fulla mitjana (fulla)
Propietats idèntiques a les de l'espècie anterior.

Rubiàcies

- *Asperula cynanchica*, herba prima (parts aèries)
Diürètica, antisèptica urinària, hipotensora, espasmolítica, antiinflamatòria, hepatoprotectora, antisèptic bucofaríngi.
- *Galium aparine*, apegalós (parts aèries)
Aperitiu, galactogen, astringent, espasmolític, diürètic, antireumàtic, antigotós.
- *Galium verum*, espunyidella groga (summitat florida)
Aperitiva, espasmolítica, antigastràlgica, diürètica, depurativa, astringent, galactògena, vulnerària.*

Caprifoliàcies

- *Sambucus ebulus*, évol (flor, arrel, escorça, fulla, fruit)
Diürètic, diaforètic, anticatarral, laxant, emètic.
- *Sambucus nigra*, saüc (fulla₁, líber₂, baia₃, flor₄*)
Diaforètic₁₋₄, anticatarral₄, diürètic₂₋₄, venotònic₄, antireumàtic₄, galactogen₄, purgant₂₋₃, antigotós₄, demulcent₄,* antipruriginós₄.*

Valerianàcies

- *Valeriana officinalis*, valeriana (arrel, rizoma)
Equilibrant del sistema nerviós, espasmolític, sedant, hipnòtica, hipotensora, anticonvulsiva.

Dipsacàcies

- *Knautia arvensis*, vídues bordes (fulla, summitat florida)
Depurativa, laxant, antipruriginosa, balsàmica, expectorant, aperitiva, antisarnosa,* vulnerària.*

Cucurbitàcies

- *Bryonia cretica* ssp., dioica carabassina (arrel)
Purgant dràstica, emètica, antitumoral, rubefaent,* tòxica.
- *Cucurbita pepo* var. *maxima*, carabassa (llavor)
Ascaricida, oxiuricida, diürètica, sedant, emollient.*

Asteràcies

- *Achillea millefolium*, milfulles (summitat florida)
Tònica, antiespasmòdica, diürètica, coleràtica, hemostàtica, antipirètica, cicatritzant,* antihemorroïdal.
- *Antenaria dioica*, pota de gat (capítol floral)
Antitussígena, demulcent, colagoga diürètica.
- *Artemisia absinthium*, donzell (fulla, summitat florida)
Carminatiu, expectorant, antihelmíntic, antibiòtic, emenagog, aperitiu, coleràtic, diürètic (toxicitat), vulnerari.*
- *Artemisia vulgaris*, artemísia (fulla, summitat florida)
Antimicrobiana, emenagoga, astringent, aperitiva, eupèptica.
- *Bellis perennis*, margaridoia (parts aèries)
Antitussígena, expectorant, sudorífera, diürètica, vulnerària.*
- *Calendula arvensis*, llevamà (capítol floral)
Emenagoga, vasodilatadora perifèrica, hipotensora, vulnerària,* antihemorroïdal.*
- *Carlina acaulis*, carlina (arrel)
Antiedematosa, antibiòtica, diürètica, colagoga, antigripal.
- *Centaurea aspera*, bràcera (planta florida)
Tònica, aperitiva, eupèptica, hipoglucemiant, antireumàtica.*
- *Centaurea calcitrapa*, obriülls (summitat aèria)
Aperitiu, digestiu, coleràtic, antipirètic, hipoglucemiant.
- *Centaurea cyanus*, blauet (capítol floral)
Aperitiu, eupèptic, diürètic, antibiòtic, antipirètic, antiinflamatori, astringent, acció vitamínica P, antisèptic ocular.*
- *Cichorium intybus*, xicòria (arrel, fulla)
Aperitiva, diürètica, coleràtica, laxant, depurativa, hipotensora, antiarítmica, bacteriostàtica.
- *Cynara cardunculus*, herba col (fulla)
Aperitiva, coleràtica, colagog, hepatoprotectora, diürètica.
- *Eupatorium cannabinum*, canabassa (summitat florida, fulla, arrel)
Aperitiva, antigripal, colagoga, hipocolesterolemiant, laxant, tònica, depurativa, astringent,* antisèptica.*
- *Hieracium pilosella*, pelosella (parts aèries)
Diürèticoazotúrica, uricosúrica, hipotensora, coleràtica, hipolipemiant, antibiòtica, antipirètica.
- *Inula helenium*, herba de l'ala (arrel, rizoma)
Diürètica, antihipertensiva, antiespasmòdica, bèquica, expectorant, antisèptica, antifúngica, antihelmíntica, coleràtica, colagoga, antipruriginosa,* vulnerària.*
- *Jasonia saxatilis*, te de roca (parts aèries)
Aperitiu, espasmolític, digestiu, anticatarral, antidiarreic, laxant (?), hipotensor, hemostàtic,* antiinflamatori,* antisèptic.*
- *Santolina chamaecyparissus*, espernallac (capítol floral)
Aperitiu, digestiu, carminatiu, espasmolític, antihelmíntic, emenagog, expectorant, antisèptic,* antiflogístic,* cicatritzant.*
- *Senecio jacobea*, herba de sant Jaume (planta sencera)
Venotònic, emenagog, antidismenorreic.
- *Sylibum marianum*, card marià (aqueni)
Aperitiu, colagog, hepatoprotector, digestiu, hemostàtic, venotònic, diürètic, antipirètic, antiradicalar.
- *Solidago virgaurea*, vara d'olor (fulla, summitat florida)
Diürètica, venotònica, acció vitamínica P, sedant, hipotensora, antigotosa, antiedematosa, antisèptica,* astringent,* antiinflamatòria,* vulnerària.*
- *Sonchus oleraceus*, lletsó oleraci (summitat aèria, làtex)
Diürètic, antipirètic, galactogog, analgèsic, refrescant, antiulcerosa.
- *Tanacetum parthenium*, tanacet (part aèria)
Aperitiu, espasmolític, eupèptic, emenagog, sedant, antimicrobià, anticancerós, prevenció de la migranya.

- *Tanacetum vulgare*, tanarida (summitat florida)
Antihelmíntica, emenagoga, espasmolítica, tòxica.
- *Taraxacum officinale*, dent de lleó (arrel, fulla)
Diürètica, eupèptica, aperitiva, coleràtica, colagoga, laxant, depurativa, antigotosa, antireumàtica.
- *Tussilago farfara*, pota de cavall (fulla, capítol floral)
Demulcent, antisèptica, expectorant, antitussígena, espasmolítica, tòxica.

Monocotiledònies

Liliàcies

- *Allium sativum*, all (bulb)
Diürètic, bactericida, antifúngic, hipotensor, antiateromatós, hipocolesterolemiant, hipoglucemiant, vermífug, vasodilatador perifèric.
- *Allium cepa*, ceba (bulb)
Diürètica, antiinflamatòria, hipoglucemiant, antisèptica, hipocolesterolemiant, anticoagulant, febrífuga, hipotensora, antihelmíntica, balsàmica, antireumàtica.
- *Ruscus aculeatus*, galzeran (arrel, rizoma)
Venotònica, antihemorròidal, antiinflamatòria, diürètica, antiedematosa, acció vitamínica P, antigotós, tòxic.
- *Smilax aspera*, arítjol (arrel)
Diürètica, uricosúrica, sudorífera, laxant, hipolipemiant, hipotensora, depurativa.
- *Veratrum album*, veratre (arrel, rizoma)
Ansiolítica, hipotensora, parasiticida (toxicitat).

Iridàcies

- *Iris germanica*, lliri blau (rizoma)
Expectorant, antiinflamatori, diürètic, emètic.

Poàcies

- *Avena sativa*, civada (llavor, fulla)
Remineralitzant, tònica, diürètica, hipotensora, sedant, hipoglucemiant, laxant, demulcent.*
- *Arundo donax*, canya (rizoma)
Diürètica, diaforètica, galactòfuga, antiinflamatòria.
- *Cynodon dactylon*, gram (rizoma)
Diürètic, colagog, hepatoprotector, antiinflamatori, depuratiu, antigotós.
- *Zea mays*, blat de moro (estil₁, llavor₂)
Diürètic₁, hipotensor₁, hipoglucemiant₁, astringent₁, hipolipemiant₂, antiateromatós₂, antipiorreic₂, demulcent₁₋₂, re-epitalitzant₁₋₂.

Conclusió

La raó i la finalitat d'aquesta exposició no és pas oferir un vademècum abreujat per als amants de la natura montsenyenca, sinó demostrar una peculiaritat més a afegir a la llista de tantes altres que fan d'aquest massís un microcosmos enigmàtic; i/o, potser, contribuir modestament a fer conèixer un fet que faci estimar i respectar, encara més, aquest insòlit lloc que Guerau de Liost va batejar com a Muntanya d'Ametistes.

Agraïments

He d'agrair la col·laboració de dos farmacèutics: el meu pare, Emili Sales, i la meva esposa, Isabel Blanco, per les seves ensenyances i el seu suport a l'hora de confeccionar aquest treball. I també la de dos amics: Jaume Gómez i Joan Garolera, per compartir els seus coneixements amb entusiasme i generositat.

Bibliografia

Bàsica

- Bol òs, O. de; Nuet, J.; Panareda, J.M. *Flora vascular del Montseny*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals, 1986. 26 pàg.
- Font Quer, P. *Plantas medicinales. El Dioscórides renovado*. Barcelona: Labor, 1993.1.033 pàg.
- Güenechea, J.I.; Arteché, A.; Uriarte, C.; Vanaclócha, B. *Vademécum de prescripción de plantas medicinales i fitoterapia*. Muy Ilustre Colegio Oficial de Farmacéuticos de Vizcaya. Asociación Española de Médicos Naturistas, 1994. 958 pàg.
- Peris, J.B.; Stübing, G.; Vanaclócha, B. *Fitoterapia aplicada*. València: Molt Il·lustre Col·legi Oficial de Farmacèutics de València, 1995, 367 pàg.
- Thomson, W.A.R. *Guía práctica ilustrada de las plantas medicinales*. Barcelona: Blume, 1980. 220 pàg.

Puntual

Aichele, D.; Goltebechtle, M. *Guía de las flores de Europa*. Barcelona: Omega, 1988, 415 pàg.

Arkopharma. *Fitoterapia y salud*. Madrid: Arkochim, 1995, 66 pàg.

Bonier, G.; De Layens, G. *Claves para la determinacion de plantas vasculares*. Barcelona: Omega, 1993, 411 pàg.

Coombes, A.J. *Manual de identificación de árboles*. Barcelona: Omega, 1993, 320 pàg.

Launert, E. *Guía de las plantas medicinales y comestibles de España y Europa*. Barcelona: Omega, 1982, 307 pàgines.

Lüllmann, H.; Mohr, K.; Ziegler, A. *Atlas de farmacología*. Barcelona: Masson/Salvat, 1992, 320 pàg.

Pol unin, O. *Guía de campo de las flores de Europa*. Barcelona: Omega, 1977, 857 pàg.

Pol unin, O. *Guía fotogràfica de las flores silvestres de España y Europa*. Barcelona: Omega, 1989, 507 pàg.